Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, judecător Daria Sușchevici

Dosarul nr. 2ac-312/24
2-23020075-02-2ac-25042024

D E C I Z I E

15 aprilie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Ala Malîi și Roman Pascari

Grefier Blanovschi Mihaela

Examinând în ședința de judecată publică cererea de apel declarată de avocatul Bordei Teodor, în interesul S.R.L. „GLOBAL RESURCE”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. „GLOBAL RESURCE” împotriva S.R.L. „CEREALE DE AUR” cu privire la încasarea penalității și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 8 aprilie 2024, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. „GLOBAL RESURCE” împotriva S.R.L. „CEREALE DE AUR” cu privire la încasarea penalității și compensarea cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t:

Argumentele părților:

1. La 8 februarie 2023, S.R.L. „GLOBAL RESURCE” s-a adresat în instanța de judecată împotriva S.R.L. „CEREALE DE AUR” cu privire la încasarea penalității și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea acțiunii a indicat că la 21 septembrie 2022 a încheiat cu S.R.L. „CEREALE DE AUR” contractul de vânzare-cumpărare a florii-soarelui nr. 09/324-22, prin care ultima și-a asumat obligația de a-i livra floarea-soarelui în următoarele condiții:
   – cantitatea totală de 300 000 kg, la prețul de 2 820 000,00 lei**,** inclusiv TVA (pct. 1.2 din contract); – marfa urma să aibă un conținut de umiditate de cel mult 8% și impurități de cel mult 2% (pct. 1.2 din contract); – termenul de livrare era stabilit până la 30 septembrie 2022 (pct. 1.4 din contract).
3. În executarea obligațiilor sale contractuale, reclamanta a achitat pârâtei un avans în sumă totală de 1 150 000,00 lei**,** după cum urmează: – 600 000,00 lei la 30 septembrie 2022;
   – 100 000,00 lei la 26 septembrie 2022; **–** 450 000,00 lei la 30 septembrie 2022.

4. Cu toate acestea, pârâta a livrat marfă în valoare totală de doar 680 090,00 lei, ceea ce a generat o diferență de 469 910,00 lei, reprezentând sume achitate în avans fără contraprestație. Totodată, pârâta nu și-a executat obligația de a livra cantitatea de 274 980 kg de floarea-soarelui, în valoare de 2 139 910,00 lei, fiind în întârziere începând cu 1 octombrie 2022.
5. La 28 octombrie 2022 a expediat în adresa pârâtei o somație, prin care a cerut restituirea banilor achitați în plus în sumă de 469 910, 00 lei și a penalității în sumă de 146 194,22 lei, plus câte 5 221,22 lei pentru fiecare zi după 28 octombrie 2022.
6. Somația a fost recepționată la 2 noiembrie 2022 și la 7 noiembrie 2022 pârâta a restituit suma de 469 910, 00 lei achitați în avans.
7. Potrivit pct. 4.2. din Contractul numit, în caz dacă Vânzătorul întârzie să livreze marfa, este obligat să achite o penalitate de 1% din costul producției nelivrate pentru fiecare zi de întârziere.
8. Conform art. 947 Cod civil *" (1) Clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stimulând că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate). (2) Prin clauză penală se poate garanta numai o creanţă valabilă. (3) Penalitatea poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligației garantate prin clauza penală sau a părții neexecutate, inclusiv sub forma unei dobânzi de întârziere. (4) Părţile pot conveni asupra unei penalităţi mai mari decât prejudiciul."*
9. Costul producției nelivrate este de 2 139 910 lei (2 820 000,00 lei - 680 090 lei), însă, având în vedere că potrivit pct. 2.5. din Contract, Cumpărătorul urma să achite în avans 90% din costul producției livrate, suma producției nelivrate constituie 522 122,22 lei (469 910 lei/90*100). Respectiv, 1% din 522 122,22 constituie 5 221,22 lei.
10. Astfel, întru cât pârâtă se află în întârzie începând cu 1 octombrie 2022, reclamanta, pornind de la principiul disponibilității a considerat că este îndreptățită să solicite în instanță doar penalitatea, nu şi executarea integrală a contractului sau venitul ratat, care este de 339 379,3 lei (5 221,22 lei * 65 zile), dar și aceia doar în mărimea sumei cerute în somația din 28 octombrie 2022, adică suma în mărime de 146 194,22 lei. Prin urmare, nu sunt temeiuri pentru reducerea penalității, deoarece din start a solicitat achitarea parțială a penalității.
11. În raport cu cele expuse, S.R.L. „GLOBAL RESURCE" a solicitat încasarea de la S.R.L. „CEREALE DE AUR" a penalității în sumă de 146 194,22 lei, la fel compensarea cheltuielilor de judecată (taxa de stat şi onorariul avocatului).

Poziția instanței de fond:

12. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 8 aprilie 2024 s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. „GLOBAL RESURCE" împotriva S.R.L. „CEREALE DE AUR" cu privire la încasarea penalității și compensarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.
13. Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că în temeiul pct. 2.5 din Contract, Cumpărătorul S.R.L. „GLOBAL RESURCE" urma se efectueze plata pentru marfă, doar după ce producția era încărcată în camion şi pentru fiecare camion separat.

14. Totodată, termenul Contractului de vânzare/cumpărare nr. 09/324-22 din 21 septembrie 2022 era 30 septembrie 2022, iar potrivit pct. 8.2 din Contractul nominalizat, obligația livrării mărfii după data indicată mai sus trebuia să fie negociată repetat.
15. Astfel, în condițiile în care nelivrarea mărfii a fost din vina Cumpărătorului, or daca acesta nu a ridicat marfa în termenii indicați în contract, nu poate invoca nelivrarea mărfii de către Vânzător.
16. Prin urmare, S.R.L. „CEREALE DE AUR" nu este obligat să plătească penalitate în cazul în care neexecutarea obligației este justificată.

Solicitarea apelantului:

17. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 8 aprilie 2024, avocatul Bordei Teodor, în interesul S.R.L. „GLOBAL RESURCE" a declarat apel împotriva acesteia, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. „GLOBAL RESURCE" împotriva S.R.L. „CEREALE DE AUR" cu privire la încasarea penalității și compensarea cheltuielilor de judecată să fie admisă integral.

Argumentele părților:

18. În motivarea apelului avocatul Bordei Teodor, în interesul S.R.L. „GLOBAL RESURCE" a criticat concluzia instanței de fond potrivit căreia, în situația în care Contractul nu prevedea, Cumpărătorul este de vină că a achitat în avans suma de 469 910 lei, susținând că aceasta contravine prevederilor contactului și prevederilor legislației civile.
19. Astfel, părțile au prevăzut obligația Vânzătorului de a livra marfa cu transport propriu la locul livrării, precum și posibilitatea de a executa contractul și după termen.
20. Totodată, a criticat constatările instanței ca contradictorii, reiterând circumstanțele ce acordă dreptul S.R.L. „GLOBAL RESURCE" în situația din speță de a solicita penalități.
21. Prin referința asupra cererii de apel, intimatul S.R.L. „CEREALE DE AUR" a solicitat respingerea apelului ca neîntemeiat, invocând că Cumpărătorul urma să achite 90% din costul produselor încărcate în vehicul, pentru fiecare separat.
22. Totodată, a menționat că apelantul a scos în evidență obligația Vânzătorului de a livra marfa cu transport propriu în scopul inducerii instanței în eroare.
23. În ședința instanței de apel, participanții, legal citați despre locul, data și ora ședinței, în ședința judiciară nu s-au prezentat, nu au comunicat motive în argumentarea absenței și nu au solicitat examinarea apelului în lipsa sa. Instanța de apel, în temeiul art. 379 alin. (2) Cod de procedură civilă, a dispus examinarea apelului în lipsa acestora.

Aprecierea instanței de apel:

24. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelul declarat drept neîntemeiat și care urmează a fi respins, din următoarele motive.
25. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *„instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în*

primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces".

26. Potrivit art. 385 lit. a) Cod de procedură civilă „*instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe".*
27. Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.
28. Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținând-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (*Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 § 43).*
29. Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.
30. Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze *(a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).*
31. În conformitate cu prevederile art.118 alin. (1) Cod de procedură civilă „*fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale*", iar conform art. 130 Cod de procedură civilă „*instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei*".
32. Din suportul probatoriu administrat rezultă cu certitudine că între S.R.L. „GLOBAL RESURCE", în calitate de cumpărător, și S.R.L. „CEREALE DE AUR", în calitate de vânzător, au existat raporturi contractuale izvorâte din contractul de vânzare-cumpărare a florii-soarelui, recolta 2022, nr. 09/324-22, încheiat la 21 septembrie 2022.

33. Potrivit contractului, pârâta s-a obligat să livreze reclamantei o cantitate totală de 300 000 kg de floarea-soarelui (pct. 1.2), în valoare de 2 820 000,00 lei, inclusiv TVA (pct. 2.1), cu respectarea parametrilor de calitate stabiliți (pct.1.3) și cu termen de livrare până la 30 septembrie 2022 (pct. 1.4).
34. Totodată, conform pct. 4.2. din contract, în caz dacă întârzie să livreze marfa, S.R.L. ,,CEREALE DE AUR" s-a obligat să achite o penalitate de 1% din costul producției nelivrate pentru fiecare zi de întârziere.
35. Pe de altă parte, potrivit contractului, S.R.L. ,,GLOBAL RESURCE" s-a obligat să plătească vânzătorului 90% din costul produselor încărcate în vehicul, separat pentru fiecare vehicul, prin transfer bancar, până la 30 septembrie 2022.
36. În executarea contractului, S.R.L. ,,CEREALE DE AUR" a livrat S.R.L. ,,GLOBAL RESURCE" marfă: la 23 septembrie 2022 în sumă de 205 860 lei și în sumă de 239 042 lei, și la 26 septembrie 2022 în sumă de 235 188 lei.
37. La rândul său, în executarea contractului, S.R.L. ,,GLOBAL RESURCE" a achitat S.R.L. ,,CEREALE DE AUR": la 22 septembrie 2022 suma de 600 000 lei, la 26 septembrie 2022 suma de 100 000 lei și la 30 septembrie 2022 suma de 450 000 lei.
38. La 28 octombrie 2022, S.R.L. ,,GLOBAL RESURCE" a expediat S.R.L. ,,CEREALE DE AUR" o somație, prin care a solicitat restituirea sumei de 469 910,00 lei, precum și achitarea penalității contractuale în sumă de 146 194,22 lei, conform pct. 4.2 din Contract, calculate din suma mărfii nelivrate de 522 122,22 lei, calculate reieșind din achitarea sumei de 469 910 ca avans de 90%, pentru o perioadă de 28 zile.
39. După recepționarea somației, la 7 noiembrie 2022 S.R.L. ,,CEREALE DE AUR" a restituit S.R.L. ,,GLOBAL RESURCE" suma de 469 910,00 lei.
40. Bazându-se pe faptul că S.R.L. ,,CEREALE DE AUR" se află în întârziere din 1 octombrie 2022, S.R.L. ,,GLOBAL RESURCE" s-a adresat cu prezenta cerere, solicitând exclusiv încasarea penalității contractuale în sumă de 146 194,22 lei, corespunzătoare cuantumului indicat în somația din 28 octombrie 2022.
41. Fiind investită cu examinarea acțiunii, prima instanță a respins cererea de încasare a penalității contractuale, soluție pe care instanța de apel o consideră legală și întemeiată.
42. Așadar, potrivit art. 901 alin.(1) Cod civil *" atunci cînd, fără justificare, debitorul nu îşi execută obligaţia, creditorul poate, în condiţiile legii şi, după caz, ale contractului, la alegerea sa: a) să ceară executarea silită a obligaţiei; b) să suspende executarea obligaţiei corelative; c) să reducă obligaţia sa corelativă; d) să recurgă la rezoluţiunea contractului; e) să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare; f) să exercite orice alt mijloc juridic de apărare, prevăzut de lege sau contract, pentru realizarea dreptului său încălcat prin neexecutare",* iar conform alin.(4) a aceluiași articol *"mijloacele juridice de apărare prevăzute la alin.(1) care sînt compatibile pot fi cumulate. În special, creditorul nu este lipsit de dreptul la despăgubiri prin recurgerea la oricare alt mijloc".*
43. În conformitate cu alin.(5) a articolului indicat " *neexecutarea obligaţiei înseamnă orice abatere, cu sau fără justificare, de la executarea corespunzătoare a obligaţiei şi include neexecutarea totală sau parţială a obligaţiei, executarea necorespunzătoare sau cu întîrziere a obligaţiei".*
44. Art. 902 Cod civil indică *"în orice caz de neexecutare a unei obligaţii, creditorul poate, prin declaraţie către debitor, să acorde un termen suplimentar pentru executare*

corespunzătoare. Pe durata termenului suplimentar, creditorul poate suspenda executarea propriilor obligaţii corelative şi poate cere despăgubiri, dar nu poate recurge la oricare alt mijloc. Dacă creditorul primeşte declaraţie de la debitor că acesta nu va executa în interiorul termenului acordat sau dacă la expirarea acelui termen nu s-a efectuat o executare corespunzătoare, creditorul poate recurge la oricare mijloc disponibil".

45. Potrivit art. 947 alin.(1) și (2) Cod civil *"clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate). Prin clauză penală se poate garanta numai o creanţă valabilă".*
46. În temeiul art. 949 alin.(1) Cod civil *"dacă penalitatea este stipulată pentru cazul în care debitorul nu execută obligaţia, creditorul poate cere atît executarea obligaţiei, cît şi plata penalităţii. Nu se poate cere atît executarea obligaţiei, cît şi plata penalităţii dacă penalitatea s-a stipulat cu titlu de despăgubire în locul prestaţiei şi nu doar cu titlu de mijloc de garantare a executării obligaţiei".*
47. Colegiul civil reține că potrivit art. 901 alin. (1) Cod civil, în caz de neexecutare a obligației, creditorul dispune de un ansamblu de mijloace juridice de apărare, pe care le poate exercita la alegerea sa, în condițiile legii și ale contractului. Alegerea însă nu este una arbitrară, ci trebuie să fie adecvată situației juridice concrete și compatibilă cu finalitatea instrumentului juridic utilizat.
48. În speță, obligația de livrare asumată de pârâtă/intimata S.R.L. „CEREALE DE AUR" a fost executată doar parțial, aspect care, potrivit art. 901 alin. (5) Cod civil, se circumscrie noțiunii de neexecutare a obligației.
49. Într-o asemenea situație, instrumentul juridic tipic și prioritar pus la dispoziția creditorului este cel reglementat de art. 902 Cod civil, respectiv acordarea unui termen suplimentar pentru executare corespunzătoare, prin declarație adresată debitorului. Pe durata acestui termen, creditorul este în drept să solicite despăgubiri, însă nu poate recurge la alte mijloace juridice de apărare incompatibile, inclusiv la sancțiuni care presupun, implicit, renunțarea la executarea în natură.
50. Din materialele cauzei rezultă că reclamanta/apelanta S.R.L. „GLOBAL RESURCE" nu a acordat un termen suplimentar pentru executarea obligației de livrare, ci a optat direct pentru activarea clauzei penale, concomitent cu solicitarea restituirii sumei achitate în plus, ceea ce echivalează cu abandonarea executării în natură a contractului.
51. În aceste condiții, Colegiul civil constată că aplicarea clauzei penale nu a avut ca finalitate stimularea debitorului la executarea obligației în mod corespunzător și la termen, ci a fost utilizată de reclamanta/apelanta S.R.L. „GLOBAL RESURCE" ca un mecanism sancționator autonom, desprins de executarea obligației principale și incompatibil cu logica mijloacelor juridice de protecție ale creditorului în caz de neexecutare.
52. Prin urmare, Colegiul civil reține că reclamanta/apelanta S.R.L. „GLOBAL RESURCE" a ales un instrument juridic necorespunzător situației de fapt, aplicând penalitatea contractuală într-un context în care, potrivit reglementării legale, se impunea fie acordarea unui termen suplimentar pentru executare, în temeiul art. 902 Cod civil, fie declararea explicită a rezoluțiunii și solicitarea despăgubirilor aferente.

53. Or, penalitatea nu poate suplini lipsa acordării termenului suplimentar pentru executare și nu poate fi utilizată ca sancțiune autonomă într-o situație în care creditorul a renunțat la executarea în natură a obligației.
54. Totodată, Colegiul civil reține că penalitatea solicitată de reclamanta/apelanta S.R.L. „GLOBAL RESURCE" în sumă de 146 194,22 lei**,** a fost calculată în temeiul pct. 4.2 din Contract, prin aplicarea cotei de 1% pe zi asupra sumei de 522 122,22 lei, pentru o perioadă de 28 de zile de întârziere.
55. Din susținerile reclamantei/apelante S.R.L. „GLOBAL RESURCE" rezultă că suma de 522 122,22 lei a fost determinată prin raportare la suma de 469 910,00 lei**,** considerată drept 90% din costul mărfii nelivrate**,** în conformitate cu pct. 2.5 din Contract.
56. Totuși, pct. 2.5 din contract nu instituie o obligație de plată cu titlu de avans, ci reglementează modalitatea și termenul de achitare a contravalorii produselor efectiv încărcate, separat pentru fiecare vehicul.
57. În aceste condiții, suma achitată de reclamantă nu poate fi calificată drept avans în sens contractual, iar extrapolarea procentului de 90% asupra valorii producției nelivrate nu are suport în clauzele contractului.
58. Prin urmare, chiar și în ipoteza în care clauza penală ar fi aplicabilă în principiu, cuantumul penalității solicitate nu este determinat în mod conform clauzelor contractuale, fiind rezultatul unei interpretări extensiv-nejustificate a prevederilor contractului.
59. Colegiul civil constată că unele considerente ale instanței de fond, referitoare la imputarea nelivrării mărfii exclusiv în sarcina cumpărătorului și la interpretarea obligației de ridicare a producției în termenul contractual, nu au caracter determinant pentru soluția pronunțată. Cu toate acestea, eventualele imprecizii sau raționamente discutabile din motivarea primei instanțe nu sunt de natură să atragă casarea hotărârii, atât timp cât soluția de respingere a acțiunii este legală și temeinică în raport cu circumstanțele cauzei și cu cadrul juridic aplicabil, or, o hotărâre legală în fond nu poate fi casată exclusiv pentru motive ce țin de formularea motivării.
60. În consecință, întrucât argumentele invocate în apel nu sunt apte să răstoarne soluția de respingere a acțiunii Colegiul civil consideră necesar de a respinge apelul declarat de avocatul Bordei Teodor, în interesul S.R.L. „GLOBAL RESURCE" și a menține hotărârea primei instanțe.
61. În conformitate cu prevederile art.385 lit. a), art.390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

d e c i d e :

Se respinge cererea de apel declarată de avocatul Bordei Teodor, în interesul S.R.L. „GLOBAL RESURCE".

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 8 aprilie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. „GLOBAL RESURCE" împotriva S.R.L. „CEREALE DE AUR" cu privire la încasarea penalității și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Ruxanda Pulbere

Judecători Ala Malîi

Roman Pascari